

УДК 338.47:664.1/.8(477)(73)

Чистюхіна Анастасія Олександрівна

заступник голови наукової громадської організації
«Фінансово-економічна наукова рада»,
член Українського Союзу Промисловців та Підприємців,
засновник та генеральний директор кондитерського бізнесу
«Just Right: Cakes, Coffee, Gifts» в США,
сертифікований спеціаліст ServSafe Food Protection Manager,
акредитований the American National Standards Institute (ANSI)
and the Conference for Food Protection (CFP),
член Wisconsin Bakers Association

Chystiukhina Anastasiia

Deputy Chair of the Scientific Public Organization
“Financial and Economic Scientific Council”,
Member of the Ukrainian Union of Industrialists and Entrepreneurs,
Founder and CEO of the Confectionery Business
“Just Right: Cakes, Coffee, Gifts” in the USA,
certified ServSafe Food Protection Manager,
accredited by the American National Standards Institute (ANSI)
and the Conference for Food Protection (CFP),
Member of the Wisconsin Bakers Association

DOI: 10.25313/2520-2294-2024-8-10335

**ЕКОНОМІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЕКСПОРТУ
УКРАЇНСЬКИХ КОНДИТЕРСЬКИХ ВИРОБІВ
НА РИНОК США**

**ECONOMIC POTENTIAL OF
UKRAINIAN CONFECTIONERY EXPORTS
TO THE US MARKET**

Анотація. Дослідження аналізує економічний потенціал експорту українських кондитерських виробів на ринок США. Розглядаються тенденції кондитерської галузі України, структура експорту та особливості американського ринку. У статті детально проаналізовано особливості американського ринку кондитерських виробів, зокрема основні тенденції, споживчі вподобання та конкурентне середовище. Відокремлено ключові фактори, що впливають на потенціал українського експорту, такі як: зростання попиту на преміальну та органічну продукцію, підвищена увага до здорового харчування та екологічність виробництва.

Проведено SWOT-аналіз, який виявляє сильні та слабкі сторони українських виробників, а також можливості та загрози на ринку США. Результати аналізу підкреслюють необхідність адаптації бізнес-моделей та маркетингових стратегій до специфіки ринку США. Важливою частиною дослідження є розробка прогностичних сценаріїв розвитку експорту українських кондитерських виробів на ринок США на найближчі п'ять років. Представлено три сценарії – оптимістичний, реалістичний та песимістичний – з урахуванням різних факторів впливу, таких як успішність виходу в преміальні сегменти, ефективність дистрибуції, інвестиції в маркетинг та зовнішньоторговельні відносини.

Висновки підкреслюють значний потенціал українських кондитерських виробів на ринку США, але також вказують на необхідність подолання викликів, включаючи високу конкуренцію та адаптацію до місцевих смаків. Дослідження ґрунтується на широкому колі джерел, включаючи статистичні дані Державної служби статистики України, міжнародні галузеві звіти, наукові публікації та аналітичні матеріали галузевих асоціацій. Це забезпечує комплексний підхід до оцінки економічного потенціалу та дозволяє сформувати об'єктивне бачення перспектив експорту української кондитерської продукції на ринок США.

Ключові слова: експорт, кондитерські вироби, ринок США, економічний потенціал, SWOT-аналіз.

Summary. This article is devoted to the study of the economic potential of Ukrainian confectionery exports to the US market. In the context of globalization and the growing demand for quality food, an assessment of the prospects for Ukrainian producers to enter the US market is of particular relevance. The article provides a comprehensive analysis of the current state of the Ukrainian confectionery industry, examining the dynamics and structure of exports in recent years. Particular attention is paid to changes in the geography of exports after the loss of the Russian market and reorientation to new markets. The analysis of statistical data demonstrates a steady growth of confectionery exports, in particular to the EU countries, which indicates the competitiveness of Ukrainian products at the international level.

The article analyzes in detail the peculiarities of the American confectionery market, including the main trends, consumer preferences and competitive environment. The author highlights the key factors affecting the potential of Ukrainian exports, such as the growing demand for premium and organic products, increased attention to healthy eating and environmental friendliness of production.

To assess the prospects of Ukrainian producers in the U.S. market, a SWOT analysis was conducted to identify the strengths and weaknesses of the Ukrainian confectionery industry, as well as opportunities and threats in the U.S. market. The results of the analysis emphasize the need to adapt business models and marketing strategies to the specifics of the US market.

An important part of the study is the development of forecast scenarios for the development of Ukrainian confectionery exports to the US market over the next five years. Three scenarios – optimistic, realistic and pessimistic – are presented, taking into account various factors of influence, such as the success of entering premium segments, distribution efficiency, investments in marketing and foreign trade relations.

The conclusions emphasize the significant economic potential of Ukrainian confectionery products in the US market, while noting the need to overcome a number of challenges, including high competition and adaptation of products to local taste preferences. The article emphasizes the importance of active cooperation with international partners and the development of innovative approaches to production to strengthen the position of Ukrainian producers in the global market.

The study is based on a wide range of sources, including statistical data from the State Statistics Service of Ukraine, international industry reports, academic publications, and analytical materials from industry associations. This ensures a comprehensive approach to assessing the economic potential and allows us to form an objective vision of the prospects for Ukrainian confectionery exports to the US market.

The article is of practical importance for Ukrainian confectionery producers considering entering the U.S. market, as well as for government agencies responsible for the development of foreign economic activity. In addition, the study may be useful for researchers and students of economic specialties who deal with international trade and export potential of Ukraine.

Key words: export, confectionery, US market, economic potential, SWOT analysis.

Постановка проблеми. Глобалізація економіки створює нові можливості для національних виробників, особливо в таких галузях, як кондитерська промисловість, яка має стабільний попит у світі. Україна є одним із провідних виробників кондитерських виробів у Східній Європі, і експорт цієї продукції є перспективним напрямом для розширення зовнішньоекономічної діяльності країни. Одним із найбільш привабливих ринків є Сполучені Штати Америки (США), які мають великий споживчий потенціал, диверсифікований ринок та високу платоспроможність населення. Враховуючи сучасні тенденції зростання попиту на якісні продукти харчування, оцінка економічного потенціалу експорту українських кондитерських виробів на ринок США є актуальною темою дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика міжнародної торгівлі та експортного потенціалу досліджувалась багатьма вченими. Зокрема, теорії міжнародної торгівлі розглядали Кругман та Обстфельд [6], експортний потенціал країн, що розвиваються, аналізував Бхагваті [7]. Специфіку ринку кондитерських виробів США досліджували Мінтел [8] та Європейський інститут харчування (Leatherhead Food Research) [9]. Водночас, економічний потенціал експорту саме українських ко-

ндитерських виробів на ринок США залишається недостатньо вивченим, що зумовлює актуальність даного дослідження.

Постановка завдання. Метою даного дослідження є оцінка економічного потенціалу експорту українських кондитерських виробів на ринок США на основі комплексного аналізу ринкових умов, конкурентного середовища та макроекономічних факторів.

Методологія дослідження. Дане дослідження базується на аналізі статистичних даних, наданих Державною службою статистики України [1], Міністерством економіки України [13], а також міжнародними організаціями, такими як International Trade Centre [10]. Крім того, були використані аналітичні матеріали галузевих асоціацій та експертні оцінки. Часові рамки дослідження охоплюють період з 2019 по 2023 рік, з особливим фокусом на останній звітний рік.

Виклад основного матеріалу. Кондитерська галузь України є однією з найбільш розвинених у харчовій промисловості країни. Незважаючи на складні економічні умови та геополітичні виклики, український експорт кондитерських виробів демонструє стійкість та потенціал до зростання.

За даними Державної служби статистики України, у 2023 році загальний обсяг експорту кондитерських виробів склав приблизно 350 тисяч тонн

[1]. Це на 15% більше порівняно з 2022 роком, що свідчить про позитивну динаміку галузі (рис. 1).

Динаміка структури експорту кондитерських виробів дозволяє виявити ряд значущих тенденцій у структурі експорту кондитерських виробів України:

- спостерігається поступове зменшення частки експорту шоколадних виробів з 55% у 2013 р. до 42% у 2022 р., що зумовлено необхідністю переорієнтації на інші сегменти ринку;
- відзначається стійке зростання частки цукрових кондитерських виробів з 25% у 2013 р. до 33% у 2022 р., що свідчить про підвищений попит на дану категорію продукції на нових експортних ринках та про успішну адаптацію українських виробників до нових споживчих переваг;
- частка експорту печива та вафель також демонструє позитивну динаміку, зростаючи з 15% у 2013 р. до 21% у 2022 р. Стабільне зростання цього сегмента може бути пояснено високим попитом на дану продукцію серед споживачів європейських країн;
- частка категорії інших кондитерських виробів залишається відносно стабільною протягом аналізованого періоду, коливаючись у межах 4–5%, що свідчить про стійкий, хоча й обмежений попит на дану продукцію.

Отже, проведений аналіз виявив тенденцію до диверсифікації експорту кондитерських виробів, що проявляється у зниженні залежності від однієї категорії продукції (шоколаду) та зростанні частки інших категорій. Зміна структури експорту відображає процес адаптації українських виробників до нових споживчих переваг та вимог на альтернативних ринках після втрати російського ринку. Позитивна динаміка експорту цукрових кондитерських виробів та печива/вафель свідчить про потенційне підвищення конкурентоспроможності української продукції в цих сегментах.

Проведений аналіз демонструє, що українські виробники кондитерських виробів успішно адаптуються до мінливих умов зовнішнього ринку, здійснюють диверсифікацію своєї продукції та розширюють географію експорту. Зростання частки цукрових кондитерських виробів та печива/вафель свідчить про перспективність розвитку цих сегментів.

Експерти прогнозують подальше зростання експорту українських кондитерських виробів. За оцінками Українського клубу аграрного бізнесу, до кінця 2024 року очікується збільшення експорту на 10–15% [12].

Основним ринком збуту для українських кондитерських виробів традиційно є Країни ЄС. Зокрема, Польща, Німеччина та Румунія є найбільшими імпортерами українських солодощів. За даними Українського клубу аграрного бізнесу, обсяги експорту до країн ЄС у 2023 році демонструють стійку тенденцію до зростання, збільшившись на 22% порівняно з попереднім роком [12]. Такий динамічний розвиток експорту пояснюється, як високою якістю української продукції, так і активною протекціоністською політикою ЄС щодо українських товарів.

Незважаючи на високу конкуренцію, демонструє значний потенціал для українських виробників американський ринок. Зростаючий інтерес американських споживачів до здорового харчування та екзотичних смаків відкриває нові можливості для просування українських продуктів на цьому ринку. Для підтвердження цих висновків, вважаємо за до-

тативна динаміка експорту цукрових кондитерських виробів та печива/вафель свідчить про потенційне підвищення конкурентоспроможності української продукції в цих сегментах.

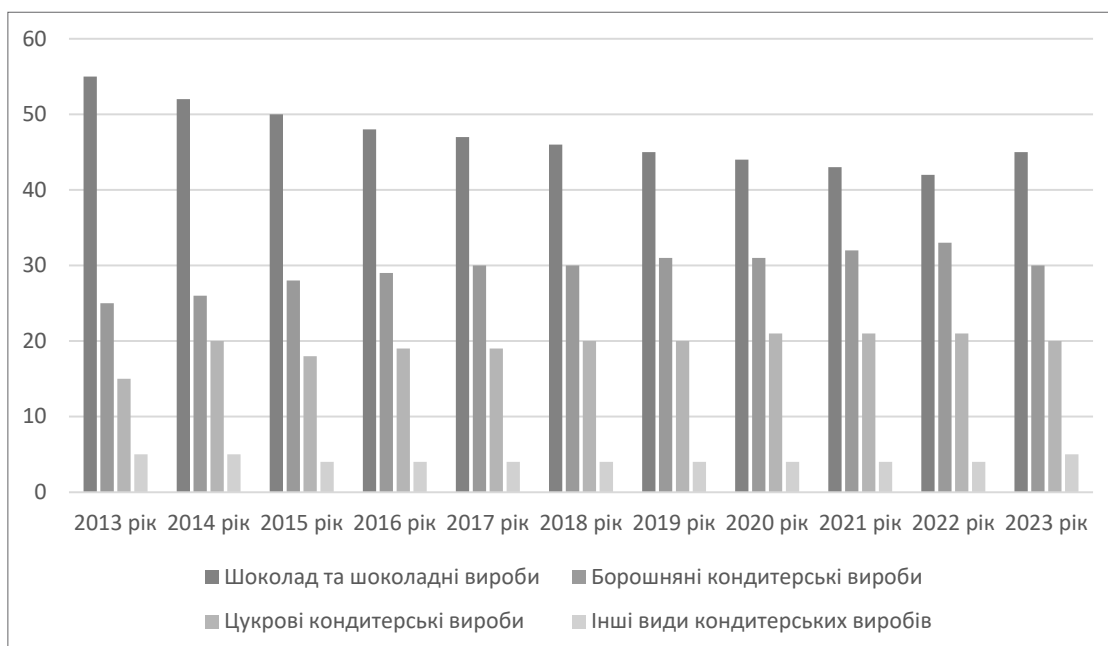

Рис. 1. Структура експорту кондитерських виробів України за 2013–2023 рр.

Джерело: складено авторами за даними [1]

цільне провести аналіз американського ринку кондитерських виробів. Аналіз сучасних трендів дозволяє виділити наступні ключові особливості цього ринку:

- попри загальні економічні зміни, кондитерська галузь США демонструє стійкий ріст. За даними IBISWorld, середньорічний темп зростання галузі становить 1,8% [19];
- спостерігається значний зсув у споживчих перевагах в бік преміальних, органічних та функціональних продуктів. Згідно з дослідженням Mintel, 28% американських споживачів готові платити більше за кондитерські вироби преміум-класу [8].
- тиск на виробників з боку споживачів та регуляторних органів призводить до зростання попиту на продукти з пониженим вмістом цукру, без ГМО та з натуральними інгредієнтами;
- розвиток електронної комерції та використання цифрових технологій змінюють способи взаємодії виробників зі споживачами;
- зростаюча свідомість споживачів щодо екологічних проблем стимулює виробників до використання екологічно чистої упаковки та етичного виробництва.

Про наявність певного інтересу до української продукції та значний потенціал для її зростання свідчать дані Державної служби статистики України, за якими експорт кондитерських виробів з України до США у 2023 році склав приблизно 5,2 млн. доларів США [1].

Ключовим інструментом оцінки економічного потенціалу українських кондитерських виробників на ринку США було обрано SWOT-аналіз (рис. 2).

Результати SWOT-аналізу свідчать про комплексний характер викликів, з якими стикаються українські виробники кондитерських виробів при виході на американський ринок. Незважаючи на значну конкуренцію та високі вимоги американського споживача, українські компанії мають ряд конкурентних переваг, які можуть бути ефективно використані для досягнення успіху.

Проведений аналіз підкреслює необхідність адаптації бізнес-моделей та маркетингових стратегій до специфічних умов американського ринку. Виявлені можливості та загрози демонструють, що успіх на цьому ринку залежить від здатності українських виробників гнучко реагувати на зміни зовнішнього середовища та ефективно використовувати свої внутрішні ресурси.

У процесі дослідження також зроблено оцінку економічного потенціалу за ключовими факторами, підсумки якої відображено у табл. 1.

Базуючись на поточних тенденціях ринку, потенціалі українських виробників та аналізі історичних даних зростання експорту в інші країни, нами розроблено три сценарії розвитку експорту українських кондитерських виробів на ринок США на наступні 5 років (табл. 2).

Дані таблиці 2 свідчать, що прогнозований обсяг експорту українських кондитерських виробів на американський ринок демонструє високу чутливість до різних факторів, включаючи стратегію виходу на ринок, канали дистрибуції, маркетингові інвестиції та зовнішні торговельні відносини. Три представлені

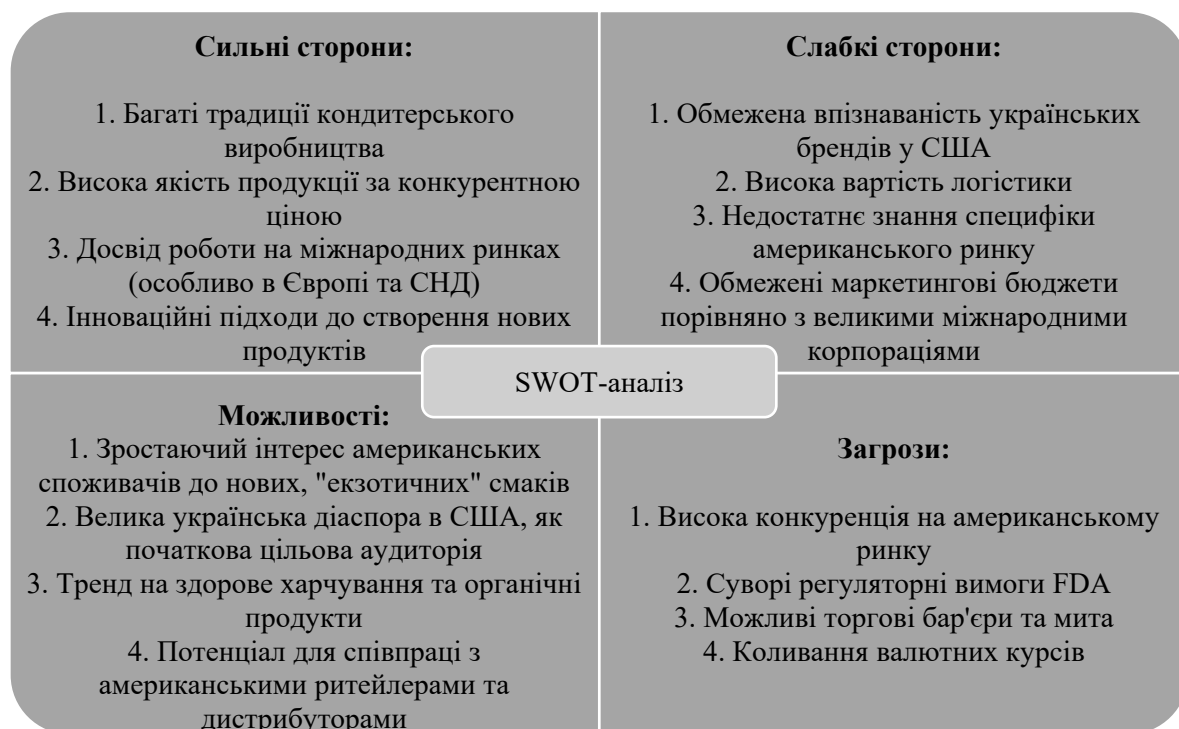

Рис. 2. Оцінка потенціалу українських кондитерських виробників на ринку США за допомогою SWOT-аналізу
Джерело: розроблено авторами на основі [1; 4; 8; 19]

Таблиця 1

Оцінка потенціалу українських кондитерських виробників на ринку США

Фактор	Потенціал	Обґрунтування
Ринкова ніша	Високий	Існує зростаючий попит на преміальні та спеціалізовані кондитерські вироби. Українські виробники можуть зайняти нішу «етнічних» або «європейських» солодошів.
Цінова конкурентоспроможність	Середній	Нижчі виробничі витрати можуть бути компенсовані високими логістичними витратами. Конкуренція в преміум-сегменті можлива за рахунок якості.
Інновації та адаптація продукту	Високий	Українські виробники демонструють здатність до інновацій та адаптації продукції до різних ринків.
Дистрибуція	Низький-Середній	Побудова ефективної дистрибуційної мережі в США є складним завданням. Співпраця з існуючими дистрибуторами етнічних продуктів може бути перспективною.
Маркетинг та брендинг	Середній	Необхідні значні інвестиції в маркетинг для створення впізнаваності бренду. Фокус на унікальності та «історії» продукту може бути ефективним.
Відповідність трендам здорового харчування	Високий	Українські виробники мають досвід у створенні продуктів з натуральних інгредієнтів, що відповідає зростаючому попиту американських споживачів.

Джерело: складено авторами на основі [12–17]

сценарії — оптимістичний, реалістичний та песимістичний — показують потенційний діапазон зростання експорту від 40% до 411% протягом наступних п'яти років.

Успішний вихід на сегменти преміальної та органічної продукції, як передбачено в оптимістичному сценарії, є ключовим для досягнення значного зростання. Навпаки, труднощі з адаптацією продукції до вимог ринку США, як зазначено в песимі-

стичному сценарії, можуть перешкоджати зростанню експорту.

Вибір каналів дистрибуції, будь то великі роздрібні мережі, спеціалізовані магазини або етнічні магазини, значно впливає на масштаби та швидкість проникнення на ринок.

Значні маркетингові інвестиції є необхідними для створення впізнаваності бренду та лояльності споживачів, особливо в оптимістичному сценарії.

Таблиця 2

Прогнозований обсяг експорту українських кондитерських виробів на ринок США

Сценарій	Рік	Обсяг експорту (млн. дол. США)	Річний приріст (%)	Ключові припущення
Оптимістичний	2023 (базовий)	5,2	-	Успішний вихід на сегменти преміальної та органічної продукції, ефективна співпраця з великими роздрібними мережами, значні інвестиції в маркетинг, сприятливі торговельні відносини між Україною та США
	2024	7,8	50%	
	2025	11,7	50%	
	2026	16,4	40%	
	2027	21,3	30%	
	2028	26,6	25%	
Реалістичний	2023 (базовий)	5,2	-	Поступовий вихід на нішеві сегменти ринку, обмежена, але стабільна дистрибуція через спеціалізовані магазини, помірні маркетингові інвестиції, незначні торгові бар'єри
	2024	6,5	25%	
	2025	8,1	25%	
	2026	9,7	20%	
	2027	11,2	15%	
	2028	12,6	13%	
Песимістичний	2023 (базовий)	5,2	-	Складність адаптації продукції до вимог ринку США, обмежена дистрибуція переважно через етнічні магазини, мінімальні маркетингові інвестиції, значні регуляторні бар'єри та висока конкуренція
	2024	5,7	10%	
	2025	6,2	8%	
	2026	6,6	7%	
	2027	7,0	6%	
	2028	7,3	5%	

Джерело: складено авторами на основі даних [1; 12; 13]

Торговельні відносини, регуляторні бар'єри та конкуренція відіграють вирішальну роль у формуванні траєкторії експорту. Сприятливі торговельні відносини та мінімальні регуляторні бар'єри можуть прискорити зростання, як показано в оптимістичному сценарії.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Українська кондитерська промисловість має значний економічний потенціал для розширення експорту на ринок США. Висока якість продукції, конкурентна ціна та можливості для використання сучасних маркетингових стратегій створюють сприятливі умови для входження на цей ринок.

Проте для досягнення успіху необхідно враховувати низку викликів, таких як: висока конкуренція, сертифікаційні вимоги та адаптація продукції до місцевих смакових переваг. У перспективі активна співпраця з міжнародними партнерами та розвиток інноваційних підходів до виробництва можуть суттєво посилити позиції українських виробників на світовому ринку. Перспективи подальших досліджень включають розробку детальних стратегій виходу на ринок, аналіз можливостей створення спільних підприємств з американськими партнерами та дослідження впливу потенційних змін у торговій політиці на експортні можливості.

Література

1. Статистичний щорічник України за 2023 рік. *Державна служба статистики України*. 2024. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ1_u.htm (дата звернення: 28.09.2024).
2. State of the U.S. Confectionery Industry Report. *National Confectioners Association*. 2024. URL: <https://candyusa.com/data-insights/> (дата звернення: 28.09.2024).
3. Importing Food Products into the United States. *U.S. Food and Drug Administration*. 2023. URL: <https://www.fda.gov/food/food-imports-exports/importing-food-products-united-states> (дата звернення: 28.09.2024).
4. Johnson A. B. (2023). Global Confectionery Market Trends and Opportunities. *Journal of International Food Marketing*, 15(3), 245–260
5. Петренко О. В. Перспективи розвитку експорту української кондитерської продукції. *Економіка АПК*. 2023. Вип. 8. С. 102–115.
6. Krugman P. R., Obstfeld M. *International Economics: Theory and Policy*. Pearson. 2020. URL: https://edisciplinas.usp.br/pluginfile.php/176676/mod_resource/content/1/KRUGMAN.pdf (дата звернення: 28.09.2024).
7. Bhagwati J. In *Defense of Globalization*. Oxford University Press. 2021. URL: https://www.researchgate.net/publication/274185673_In_Defense_of_Globalization (дата звернення: 28.09.2024).
8. US Chocolate Confectionery Market Report. *Mintel*. 2023. URL: <https://store.mintel.com/report/us-chocolate-confectionery-market-report> (дата звернення: 28.09.2024).
9. Global Confectionery Market Report. *Leatherhead Food International. Leatherhead Food Research*. 2022. URL: https://statista.com/business/market-research-uk?utm_id=21737963246 (дата звернення: 28.09.2024).
10. Market Access Map. *International Trade Centre*. 2024. URL: <http://www.macmap.org> (дата звернення: 28.09.2024).
11. Кравченко М. В. Регуляторне середовище ринку кондитерських виробів США: виклики для українських експортерів. *Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2023. Вип. 42. С. 89–97.
12. Аналіз ринку кондитерських виробів України 2023. *Український клуб аграрного бізнесу*. 2024. URL: <https://ucab.ua/> (дата звернення: 28.09.2024).
13. Огляд зовнішньої торгівлі України за 2023 рік. *Міністерство економіки України*. 2024. URL: <https://www.me.gov.ua/> (дата звернення: 28.09.2024).
14. Trade and Cooperation with Ukraine. *European Commission*. 2024. URL: <https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/ukraine/> (дата звернення: 28.09.2024).
15. Петренко О. В. Вплив геополітичних факторів на експорт української кондитерської продукції. *Економіка АПК*. 2023. Вип. 8. С. 102–115.
16. ISO Survey of certifications to management system standards. *International Organization for Standardization*. 2023. URL: <https://www.iso.org/the-iso-survey.html> (дата звернення: 28.09.2024).
17. Smith J. D. Innovation in the Global Confectionery Industry: Trends and Challenges. *International Journal of Food Science and Technology*. 2023. 58(4). P. 1502–1515.
18. Макроекономічний та монетарний огляд, січень 2024. *Національний банк України*. 2024. URL: <https://bank.gov.ua/> (дата звернення: 28.09.2024).
19. Candy Production in the US — Market Size 2002–2024. *IBISWorld*. 2024. URL: <https://www.ibisworld.com/united-states/market-research-reports/candy-production-industry/> (дата звернення: 28.09.2024).

References

1. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. (2024). Statystychny shchorichnyk Ukrainy za 2023 rik [Statistical Yearbook of Ukraine for 2023]. Retrieved from http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ1_u.htm [in Ukrainian].

2. National Confectioners Association. (2024). State of the U.S. Confectionery Industry Report. Retrieved from <https://candyusa.com/data-insights/>.
3. U.S. Food and Drug Administration. (2023). Importing Food Products into the United States. Retrieved from <https://www.fda.gov/food/food-imports-exports/importing-food-products-united-states>.
4. Johnson, A. B. (2023). Global Confectionery Market Trends and Opportunities. *Journal of International Food Marketing*, 15(3), 245–260.
5. Petrenko, O. V. (2023). Perspektyvy rozvytku eksportu ukraïnskoi kondyterskoi produktsii. *Ekonomika APK*, 8, 102–115 [in Ukrainian].
6. Krugman, P. R., & Obstfeld, M. (2020). International Economics: Theory and Policy. *Pearson*. Retrieved from https://edisciplinas.usp.br/pluginfile.php/176676/mod_resource/content/1/KRUGMAN.pdf.
7. Bhagwati, J. (2021). Defense of Globalization. Oxford University Press. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/274185673_In_Defense_of_Globalization.
8. Mintel. (2023). US Chocolate Confectionery Market Report. Retrieved from <https://store.mintel.com/report/us-chocolate-confectionery-market-report>.
9. Leatherhead Food Research. (2022). Global Confectionery Market Report. Leatherhead Food International. Retrieved from https://statista.com/business/market-research-uk?utm_id=21737963246.
10. International Trade Centre. (2024). Market Access Map. Retrieved from <http://www.macmap.org>.
11. Kravchenko, M. V. (2023). Rehulyatorne seredovyshche rynku kondyterskykh vyrobiv SSHA: vyklyky dlya ukraïnskykh eksporteriv. *Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove gospodarstvo*, 42, 89–97 [in Ukrainian].
12. Ukraïnskyi klub ahrarynogo biznesu. (2024). Analiz rynku kondyterskykh vyrobiv Ukraïny 2023 [Analysis of the Ukrainian confectionery market 2023]. Retrieved from <https://ucab.ua/> [in Ukrainian].
13. Ministerstvo ekonomiky Ukraïny. (2024). Ohliad zovnishnoi torhivli Ukraïny za 2023 rik [Review of Ukraine's foreign trade for 2023]. Retrieved from <https://www.me.gov.ua/> [in Ukrainian].
14. European Commission. (2024). Trade and Cooperation with Ukraine. Retrieved from <https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/ukraine/> [in Ukrainian].
15. Petrenko, O. V. (2023). Vplyv geopolitychnykh faktoriv na eksport ukraïnskoi kondyterskoi produktsii. *Ekonomika APK*, 8, 102–115 [in Ukrainian].
16. International Organization for Standardization. (2023). ISO Survey of certifications to management system standards. Retrieved from <https://www.iso.org/the-iso-survey.html>.
17. Smith, J. D. (2023). Innovation in the Global Confectionery Industry: Trends and Challenges. *International Journal of Food Science and Technology*, 58(4), 1502–1515.
18. Natsionalnyi bank Ukraïny. (2024). Makroekonomichni ta monetarnyi ohliad, sichen 2024 [Macroeconomic and monetary review, January 2024]. Retrieved from <https://bank.gov.ua/> [in Ukrainian].
19. IBISWorld. (2024). Candy Production in the US — Market Size 2002–2024. Retrieved from <https://www.ibisworld.com/united-states/market-research-reports/candy-production-industry/>.